

Felemel

Nagyapám felemel. Az egyetlen, aki képes és hajlandó is erre a mutatványra. Semmi se zavarja a közös számunkat, kacagva hasítom a levegőt, amerre forgat. És forgat. Forgat.

Nagyapám nem ivott. Azokban az években. Aztán az éjjeliszekrényre került a házi szilva, a garázsba a demizsonok, ezután ő a terasz helyett ide járt. Nagyanyám sopánkodott érte, így meg úgy visz el ez meg az, ő meg diplomatikusan hallgatott, és amikor már túl hosszúra nyúlt a szentbeszéd, hát megáldotta magát a garázsban: vízből fehéret. Végül nekünk kellett lebeszélni. Nagymamát. Aztán később már csak a kórházban próbálták leszoktatni, mikor ezért-azért bekerült, se dohány, se alkohol, de minden nővérnél és orvosnál makacsabb volt, hazakerülve a reggeli bögre langyos tejen kívül csak a saját borát itta, a karton szofi pedig hol itt, hol ott tűnt fel és el körülötte.

Azt a forgást még nem ülte meg a borgőz. Emlékeznék rá.

Mint ahogy emlékszem arra is, mikor teának nézve először kóstoltam meg azt a bort. Amikor még mustként szopogattam el belőle egy liternyit is, és sűrűn rohangáltam a szőlős hátuljába. Mikor először vettem részt a szüret minden apró munkálatában, és amikor lelkesen, de annál kevesebb hozzáértéssel kezembe vettem a szőlőshegyet. Jól esett akkor minden apró szerencse: a tökéletes mennyiségű esőzések, a domboldalt simogató napsugarak, a must páratlanul jó cukorfoka. Az öreg hordók meg kicsit jobban igyekeztek a munkájukkal, hogy az első termésem a legnagyobb rendben forrjon. Az első bor, ami nem nagyapámé, mint inkább enyém volt.

És ahogy nagyapám felemel és forgat, a gyerek még nem gondol se szőlőre, se borra, nem bír betelni a csodákkal, repül, kergetheti a nyári lepkéket, „pilla, pilla”, kacagja a gyerekhang, és nagyapám lefékez egy pillanatra. „Nézzük a pillákat, Jocó” kérdi, a gyerek meg boldogan nevetgél tovább és bólogat is hozzá. Nagyapám volt, aki mindent olyan örömmel mutatott nekem (akár sokadszor is), mintha ő is épp akkor fedezné fel. Metszeni is ő tanított, ahogy még vagy száz embert a faluban. Pedig az alföldi béresgyerek nem látott szőlőt, míg a zalai dombokra nem költözött. Egyszerű a képlet: ő csupán mindegyiknek, amibe belekezdett, a legnagyobb szakértelemmel járt utána. Már zeng a fülemben, ahogy kántál „háromnegyszála hosszúból, atöbbsi csapon, derügyből nefolyjonám!”, és viaskodtunk ketten a gonosz peronoszpóra lovagjaival, kaszaboltunk darázs-dandárokra és ősszel vödörből etettük arany bogycsókával a daráló-sárkányt, az meg cserébe mennyei, édes masszát köpött szája másik végén. Ám mindezek előtt nagyapám megmutatta a pillangókat. A vállán ücsörgött a gyerek, és „nézd a káposztalepkét, Jocó, hát fecskeszárnyút hányszor látsz, úgy cikázik, mint a napsugár, vagy tán kardoslepke, nem is tudom, de az biztosan egy boglárkalepke”, ujjával mutat végig a kert repkedő virágain, a gyerek talán nem is azt a pillát nézi, amit épp megnevez, közelebb tartja mutatóujját az unokához, „figyeld Jocó a pávaszemest, látod, hogy vitorlázik, itt ni, nézd, szépen közel, itt”, aztán akkor szakad meg még a nevetés is, két egyformán kerek szempár mered a pillára, ami bátran üldögél a göcsörtös mutatóujjon. A gyerek még nem látott ilyet. Mégsem kapdos utána, mint máskor tenné. Nagyapám se látott ilyet. Egyszerre telepedett vállukra a csoda filigrán, ízelt lábaival. Egy percig.

Öt perc múlva már az egész tornác hallgatja a mesét, az egész család ámul, mert „képzeld, képzeljétek el, a pillangók, és Jocó nézegette, aztán a pávaszemes, olyan szépen közel, a picur meg nem látja, mutatom (nem értik), így mutatom, pont olyat, vagy talán ugyanazt, mint ott, ni, és ahogy az ujjam követi, hát nem rárepül”. Hogyne repülne, és egy szempillantás múlva mindenki érti, mert a pilla akár apró vasszeg, cuppan rá a mágnesujjra, és tíz ugyanúgy barna, egyformán kerek szempár mered, már legalább tíz csoda rebegetteti szárnyait a vállakon.

Ezt mind már csak hallottam. Nem emlékeztem belőle semmire. Vártam ugyan, hogy a következő, majd a harmadik unoka visszahívja-e a csodát, ám az addigra rég másfele repkedett, nem jött haza harmadszor. Nagypám lehetett az utolsó öreg, akivel még megtörtént.

Farkas Ferenc: Degas

Járatunk

Bence volt az egyetemista fiú. A társaság legfiatalabb tagja. Minden hajnalban ott állt a csinos, harmincas üzletasszonnyal, a szintén harmincas anyukával és kisiskolás gyermekével és az öreg bácsikával nejlon-szatyorral. Öten várták a félötöst.

Semmi magyarázata nincs rá, minek kelt még mindig ilyen korán. Semmi oka nem volt sietni, órákat várt az első előadásig reggelente. Talán egyszer esett alkalom, mikor oka volt annyira korán beérni. Az is lány volt. Rég nem foghatta az otthoni megszokásra, majdnem egy év telt el, mióta Pestre költözött. Otthon sem kelt soha ilyen korán.

Öten várták a remizből kikanyarodó villamost. Egészen pontosan érkezett. Tekintettel a decemberi fagyra mindenki hálásan sóhajtott. Egy ajtón szálltak fel, szokás szerint a hölgyek elől, a bácsika pedig megvívta udvarias harcát Bencével, de végül ő lépett fel előbb. Felsegítette az öreget, ne kelljen bajlódnia a botjával. Csengők szóltak, ajtók csukódtak, a 70-es villamos pedig kigördült Rákospalota, Máv-telep állomásról. Az öreg még odaintett a sofőrfülke felé, mielőtt leült. Nem köszönt hangosan. Bence furcsállta. Az ő hangja legalább annyira hozzátartozott a hajnali utakhoz, mint hogy öten várják a 70-est, ami pontban fél ötkor fut be. Fialat, mindent betöltő hang köszöntötte az utasokat és sok türelmet kívánt, ahogy a szerelvények kerekei megindultak a síneken.

Ilyenkor szokott Bence elővenni egy könyvet. Legtöbbször ez A római jog története volt. Ugyanolyan kiszámítható ez, mint a kisasszony makulátlansága, az anyuka mosolya, a gyerek be nem álló szája. Meg a hangos köszönés. Bencének volt ideje kifigyelni mindenkit a reggeli csendek alatt. Talán ezért nem kopott ki ő sem a félötösből az idő múlásával, hogy működjön a kerékvágás. Most viszont képtelen lett volna azt a könyvet forgatni. Nem tudta betéve a régi szabályokat, valószínűleg nem is fogja sosem. Táskájából a Zabhegyező került elő. Elég régóta nyúzta már, a puha borító szétnyílt, ahogy újra és újra végigpörgette a kétszáz oldalnyi mesét. Felhajtotta a kötetet a blokknál, aztán Holden belekezdett a 70-es villamoson. A sokadik „lerohadok” után eltette a könyvet. Nem valószínű, hogy még egy fejezetet végig bírt volna rágni. Inkább csak aludna, ez egyszer minden nőt kiverni a fejéből, nem kell, hogy csavargassák. Nekidőlt az ablaknak, rohadt hideg volt, hozzáragadt az arca, de mindegy, csak végre lehunyhassa kicsit a szemét. Aztán az arca leszakadt az üvegről, előrebukott, épphogy nem esett ki a székből. Hasonlóan járt mindenki, ahogy a villamos lefékezett. Meghallották a szirénákat is. Lehet, hogy már egy ideje követték a szerelvényt, de az öt utas csak akkor vett tudomást róluk, mikor az egész beltér kékben és vörösben váltakozott. Bence négy egyenruhást számolt meg hirtelen, ahogy az ajtó felé közeledtek. Egyáltalán nem, mint a filmekben. Fegyver volt a kezükben, de valószínűleg fogalmuk sem volt, mit kezdjenek vele. A leginkább aggasztó mégis a megdöbbenés volt a szemükben. Sosem láttak ilyet. Milyet?!

Az ajtók szisszenve kinyíltak, újból felcsendült a hang, nyugodtan jelentette be, hogy az utazás sajnos véget ért, és további szép napot kívánt. A két nő meg a kisgyerek azonnal le is ugrott. Az öreget Bence segítette le. Az üres villamosból pedig két rendőr kísért ki a férfit, aki addig vezetett. Már bilincs volt a kezén. A kocsihoz terelték, látszólag iratokat kerestek nála, semmi. Pár perc múlva a kocsi elgördült a férfival együtt.

Értetlenül álltak az ötök. Az üzletasszony ideges, az anyuka aggódó, a gyerek nem telik be a fegyverekkel, a bácsika meg odacsoszog az egyik biztoshoz. Bence mögöttük.

– Tiszt úr, kérem, mégis mi történik itt?

Egyikük sem volt olyan zavart, mint a rendőr maga.

– Bácsi, kérem, maguknak fogalmuk sem volt semmiről, mikor felszálltak? Hát nincsen! Mától megszűnt a vonalon a hajnali járat.

Az az úr, akít a kollégák elvittek, tegnap ordítóva jelent meg a BKK Zrt. központjában, a Rumbach Sebestyén utcában. Senki sem értette, mi baja, időpontot sem foglalt, egyenesen az irodába rontott.

Hosszas vita után derült ki a munkatárs számára, hogy az illető a 70-es villamos miatt tesz épp panaszt. Megpróbálta elmagyarázni a férfinak, az illetékesek már döntöttek erről, nem hozzá kell fordulnia az ügyben, levélben kérhet átvizsgálást, amit a következő ülésen megtesznek, legfeljebb egy hónap. De nem ígérhet semmit. A férfi ezután csapkodva távozott, azonban ma hajnalban megjelent a remízben, és az egyik sofőr felől érdeklődött. Amikor megtalálta, percekig próbálta meggyőzni, a dühöngés mellett könyörgéssel is próbálkozott, de mikor a vezető a munkakörére hivatkozva sokadik alkalommal is megtagadta a járat elindítását, ismét távozott. Mint kiderült, ezúttal nem adta fel, hanem megkereste az egyik 70-es táblával ellátott kocsit, és kitört a garázsból. Innentől Önöknek is ismeretes, három megállót sikerült haladnia a lopott szerelvénnyel, mielőtt sikeresen megállítottuk.

Az öreg továbbra sem értette.

– Mégis, miért akarta volna az a férfi eltéríteni a villamost? Talán valami tolvaj? Ki akart minket rabolni, biztos úr?!

– Nem, uram. Csak a járatot akarta. Biztos benne, hogy nem ismerős önnek az elkövető? Sosem látta ezelőtt?

– Csak ma hajnalban. Emlékszem a sofőrre, aki mindig vezette ezt a járatot, ősz férfi, testes, és szakálla is van. De a nevét, azt nem tudom.

– Tehát önök minden nap ezzel a villamossal jártak, ugyanabban az időpontban?

– Igen – csatlakozott Bence is –, de én sem láttam még soha azt a férfit.

– Állítása szerint az elkövető három éve járt ezen a vonalon, minden esetben a fél ötös járatot eszközölte. Vallomásaiban így fogalmazott, idézem: „Tudtam, hogy a mai nap furcsa. Az a nő, a kosztümös, ő mindig kontyban viselte a haját. Érti, minden hajnalban szép rendbe tette, de ma csak lófarkat hordott. Az anyuka is ideges volt, biztos a gyerek nyaggatta valami karácsonyi ajándékkal, erre gondoltam, mert a kisfiú nagyon kerülte anyuka tekintetét. A bácsinak egyre jobban fájnak a lábai, nem tudott egyedül felszállni, az a srác segítette föl, de azzal is tudom, hogy baj van. Tudja, eltette a könyvet. Nem olvasott. Akkor már lefékeztem, tudtam, hogy muszáj megállnom. De legelőször még azt hittem, hogy mindenkinek el kellett jutnia oda, ahová indult.”. Nagyon úgy tűnik, hogy öt ember miatt lopott el egy tömegközlekedési eszközt, és maguk erről az egésztől az égvilágon semmit nem tudnak?!

– Nem, biztos úr. És meg kell mondjam, azt a férfit sem láttam még soha az életemben.

Kék-piros

Erről jut eszembe! Az állandó szirénazajt, azt nem tudtam megszokni. Tudod, ahogy tízpercenként hajt el egy mentő-, tűzoltó-, rendőrkocsi (száznegy-százöt-százhat) a közelben. Már észre sem veszed, igaz? Van, akinek egy élet, egy év vagy talán egy hónap után már jelentéktelenné válik, nem hibáztatlak, csak nekem nem sikerült. Ő mondta, hogy nem is fog.

Azt is tudom, hogy legutóbb mikor hallottam. Délben néztem ki az ablakon, egy sürgősségi gyerekkentőre. Előző este meg az ötösön ültem, két rendőr elől kellett lehúzódnia a busznak. Lehet, hogy téged baromira nem érdekel. Nekem meg fontos másoknak az élete, rendben? Ha beidegződik, nem tudsz tenni ellene. Mert ezernyolcszáz embert simán lehet ismerni, egytől egyig. Én meg ismerem is az egész falut. Veheted túlzásnak, de ha akarsz, egy ültő helyemben végigsorolom a házsort és a lakóit a főutcán! Főösleges, csak annyit kell tudnod, ha egy ilyen rohadtul kicsi faluban megszólal a sziréna, azt mindenhol hallani. Főleg, hogy nagyjából egy négy kilométeres utca az egész. Röhögghetsz nyugodtan, nem tudod elképzelni, igaz? Északon indul a Dózsa út számozása, az egyes a cigánytelep, és az út bal oldalán megy végig a sor, és kanyarodik vissza a másik faluvégen. Azt nem tudom, hányas a forduló, de a teleppel szemben áll a 478-as ház. Hihetőbb így, hogy konkrétan elmondtam? Szóval a lényeg, ha a város felől beérkezik a Dózsára egy mentő, azt mindenki azonnal meghallja, talán csak a túlvégen nem, de csak másodpercek kérdése, hogy az ő fülüket is megüsse a zaj.

Ilyenkor szokta azt mondani az öcsém, hogy valaki elszívta az utolsó cigit. Ez is csak addig vicces, míg szó szerint be nem jön. Velem, te hülye? Nem látszom élőnek?! Nem is az öcsémmel, él és virul ő is, hál' Istennek. Bőven elég, hogy Laci bával megtörtént. Tudod, ő a bádogos volt, ő is a Dózsán lakik, meg is mondom neked, a posta mellett három házzal. Együtt raktam fel vele az ereszüket. Hogy annak micsoda egy töke volt a gatyájában! Ember, én a három méteres tetőnkön majdnem összerondítottam magam, az meg a sulis csatornáját úgy javította, hogy az ablakpárkányokra állt fel a legfelső emeleten. A tetőnkön ugrálni, táncolni is tudott volna, ha akar. Volt benne spiritusz, meg legtöbbször egy nagyfröccs is. Vagy több. Ez volt neki a világa, a nagyfröccs-cigi kombó. A dohányzási tilalom neki az antikrisztus ítélete volt. Még hogy a Kerca kocsmában nem lehet rágyújtani! Azt mondta, anélkül a kocsimák nem fognak létezni. Persze addigra ő már csak külső szemlélőként szólhatott a témához, hiszen elszívta a bizonyos utolsó. Kísértet?! Tényleg nem vagy normális, öregem! De az is a mentővel kezdődött. Hogy Erzsó néni kihívta őket. Persze addigra már rég megtörtént a baj. Ott találta a neje, Laci bá szépen agonizált a karosszékben, a néni ráköszönt, semmi. Mire az zsörtölődve kivonult a konyhába. Negyed órát tett-vett, mikor furcsa lett neki az a nagy csend. A férjét még mindig a nappaliban, a fotelban találta, akkor szólt hozzá megint, Laci, Lacikám, szólj már egy szót, az meg csak pislogott, mint hal a szatyorban, akkor már fél órája alig kapott levegőt, a mentős fiúk hordágyon vitték ki. Tudniillik kilyukadt a tüdeje. Nem hallottál még ilyenről? Addig én se. Összevarták, vagy megfoltozták, mit tudom én, és ezután kellett letennie az öregnek a dohányt. Az öcsém meg nem mondta többet azt a mondatot, miután nagyanyám rápirított a sztorival.

Na, most is ez a kurva vijjogás, hallod? Találd ki, mi lehet?! Nem tudod. Ez rendőr. Asszem. Látod, basszus, már én se tudom, ebben a rohadt városban elfelejtettem. Otthon mindig tudtam, mi jön épp. Ez esemény volt. A nagy tűzvészkor is felismertem a tűzoltók hangját. Nagybátyám is köztük volt, önkéntes. Én meg úgy kilenc lehettem, de máig emlékszem az egészre. A Magyiektől indult, valami hülye tűzijáték miatt, aztán mire a szirénák szóltak, már két utca égett a lakótelepen. Kisék, Tóték, Viziék, Nyilasék, Dobóék, Királyék, Ladóék, Tímárék, Görgeiek, Boték, Szakállasék, Kárászek, Gyuricák és persze Magyariek. Három házból csak korom maradt. Kis János meg a Vizi úr bennégett, de persze a mentők még később jöttek, mint a pirosok.

Szóval ne gyere nekem ilyen hülye filmcímekkel! Még hogy Jól áll neki a halál! Ki a fasznak áll jól? Ilyen címmel csak szar film lehet, ne is magyarázd inkább! Ő is mondott valami ilyesmit egyszer. Talán nem is

azt, hogy a halál, hanem hogy a háború férfias. Viszont az csak halál. Mondjuk a sör férfias, a foci férfias, a fröccs az férfias, de mondj valamit a halálról! Fekete?! Azt én is előbb mondanám, mint hogy férfias. Még előbb mondanám, hogy női. Neki is ezt magyaráztam, aztán mosolyogva vitáztunk róla. Azon az estén feküdtünk le először. Olyan mosolya van, na, ha valami, hát az halálos, öregem! Ezért is lőttem le. Nem mosolygott. Nagyon komolyan beszélt valamiről, nem is hallgattam, kit érdekelt, csak az arcát figyeltem, és a mosolyt vártam, akkor tudtam volna, hogy minden rendben. Aztán már ő sem volt szép. Nem, határozottan nem nőies, amikor egy kilenc milis vörös lyuk tátong a homlokodon. Persze megijedtem. A szirénákat akkor sem hallottam, nem is emlékszem, hogy jöttek volna rendőrök. Lehet, hogy nem is. Viszont mintha nagyon hideg lett volna a fegyver csöve, amikor a halántékomhoz ért. Furcsa, miután elsült.

Farkas Ferenc: Anghiari csata - bronz

